

Petr Krof

SBOHEM, RUDÉ ZÍTKY

SBOHEM, RUDÉ ZÍŤŤKY

Petr Krof

SBOHEM, RUDÉ ZÍTKY

© Petr Krof, 2012
[www. suplik.cz](http://www.suplik.cz)

ISBN 978-80-87590-33-1 (ePub)
ISBN 978-80-87590-34-8 (PDF pro čtečky)
ISBN 978-80-87590-35-5 (mobi)
ISBN 978-80-87590-36-2 (PDF)

*Věnováno Claudii, Luďovi a kamarádům z utečeneckého
lágru Padriciano a Latina.*

*Postavy v tomto příběhu jsou smyšlené a jakákoliv možná
podoba s žijícími osobami je čistě náhodná.*

Prolog

Pětiletý Petřík si hrál s dřevěnými hračkami a autíčky v písku na dvorku jejich domu na Podzámčí, nebo s kamarádem Jarkem ze sousedního domu vylézali na stromy a dělali si bunkry v křoví ve zpustlé zámecké zahradě. V zimě se klouzali na klouzačkách a lyžovali nebo sáňkovali v „Zámecké“.

Dopoledne Petr docházel do mateřské školy, ta byla hned nahoře pod oborou, za kostelem. Ke svačině měl slanou tyčinku, kterou si koupil v budce u školy za dvacet pět haléřů. Ty mu vždy dala maminka, když jej ráno vypravila do školky, a paní Kubalová mu po každé prodala jednu ze čtyř tyčinek, které byly v balení.

Měl moc rád paní učitelku. Měla modré oči a světle hnědé vlasy, skoro blond, a milý hlas. Uměla tak krásně vyprávět! O pejskovi a kočičce, o stromech a přírodě, když byly děti na procházce v obouře, o nějakém panu Leninovi, který v daleké ruské zemi vysvobodil dělníky a sedláky z otroctví zlého cara, o strýčkovi Stalinovi, který vedl hrdinnou Rudou armádu a osvobodil naši zemi od fašistů. Ten shlížel shovívavým pohledem z obrazu na stěně v herně školky, kde visel hned vedle obrazu pana prezidenta Gottwalda.

Jednoho dne paní učitelka dětem oznámila, že už ji nemají oslovovat „paní učitelko“, ale „soudružko učitelko“ a že místo pozdravu „Dobrý den“ mají děti zdravit „Čest práci“. Petrovi se to líbilo, bylo to jako v bratrském Sovětském svazu. Příští den přišel do školky s pozdravem „Čest práci, soudružko učitelko!“

Den byl příliš krátký na to, aby jeden stihl všechna ta dobrodružství, která mu úžasné přírodní prostředí vesnice naskýtal. Léto bylo obdobím výprav se staršími kluky na hrad, kde prolézali sklepení, mučírny a šplhali na polorozbořené zdi. Jindy se vydali na houby do hloubky obory nebo pod hrad, nebo pytláčit na pstruhy do Koupelek, kde řeka protékala rezervací a tvořila spoustu zákutí a tůní, ve kterých se to rybami jen hemžilo. Často se zase pořádala výprava na třešně do cizí zahrady či se pořádaly válečné hry v parku se zbytky autentické výzbroje ještě z války.

Malý školák Petr se ve škole učil rusky a naučil se i přednášet rusky první básničky: „Děduška Maróz jólku nam přiňós, lůčšej jólky

nět, što priňós nam děd.“ To bylo před Vánoce. Z Ježíška se stal Děda Mráz a vánoční stromek se změnil na jolku.

O dlouhých zimních nocích hltal ve svém pokoji dětské příběhy mladých sovětských hrdinů z Velké vlastenecké války, tedy když ještě neusnul únavou po odpoledni stráveném bruslením na rybníku v oboře. Ty příhody jej fascinovaly.

Ve škole se také dověděl o komunismu. Soudruh učitel popisoval dětem ráj, ve kterém si budou všichni lidé rovni a který bude v zemi vybudován pod vedením Komunistické strany Československa spolu s bratrskou Komunistickou stranou Sovětského svazu už za dvacet let. Chlapci a dívky bez dechu naslouchali vyprávění o tom, jaké to bude. Všechno bude zadarmo, bydlení, jídlo, doprava, věci každodenní potřeby, vzdělání. Peníze nebudou zapotřebí. Hojnost zboží umožní, že každý si bude moci vzít cokoli v jakémkoliv množství a zadarmo. Všichni si budou rovni a žít v blahobytu.

Petrík se nemohl dočkat dne, kdy se přecpe zmrzlinou, kterou tolik miloval, a možná si i opatří tank s rudou hvězdou, přesně takový, jaký viděl ve válečných filmech, ve kterých Rudá armáda bojovala s fašisty. To bude něco, mít opravdický tank!

V prvomájovém průvodu nadšeně provolával, „Ať žije soudruh Chruščov!“, „Ať žije soudruh Mao-Ce-tung!“ a „S rudou Čínou je nás miliarda!“.

V hodinách zpěvu lehce zvládl „Rudé šátky na slunci hoří“, trochu horší to bylo s „Bez chleba nelze žít“, s „Poručíme větru, dešti“ byl na tom stejně, ale zato v hodinách českého jazyka dovedl bezchybně odrecitovat báseň o vojákově na stráži míru: „Ať je horké léto nebo vánice, voják musí hlídat státní hranice, na stráži míru musí pevně stát, nepřítel a zrádců nemusím se bát.“

Od paní učitelky i z rádia často slyšel, jak se nepřítel našeho lidově demokratického zřízení, diverzanti a agenti imperialismu snaží narušit tvořivé úsilí našich dělníků a rolníků ve snaze nastolit starý, kapitalisticko-vykořisťovatelský řád. V poslední době to byly třeba ty balony, ve kterých posílají přes hranice pomlouvačné letáky a různé dětem nebezpečné nástrahy. Pokud by děti na takový balon někde narazily, tak se k němu nesmí přibližovat a neprodleně musí nález oznámit na národním výboru.

Petr neviděl žádného diverzanta ani agenta imperialismu, ale viděl balony, a hned několik. Jednoho zářivého rána stála skupinka dětí před školou a vzhlížela vzhůru. Vysoko na modré obloze, přímo nad hradem, plulo majestátně směrem na východ šest stříbrných teček, až se ztratily z dohledu. Od té doby takové tečky viděl na obloze ještě několikrát.

Varování soudružky učitelky bylo pro malé nezbedy jen povělem k tomu, aby vyrazili do lesů na expedici pokaždé, kdy se takový balon objevil na nebi. Jen jednou byla ale jejich výprava úspěšná.

Potištěný pás papíru ležel na borůvkovém keři na malé mýtině pod úpatím Babí hory a Tomík, nejstarší z party pěti kluků, četl, co na něm bylo psáno. Malá dušička nechápala význam toho, co tam bylo, ale přece jen bylo Petrovi divné, proč se tam píše něco o hladové koruně. Také tam bylo něco o komunistických koncentracích, nebo tak, tomu ale už nerozuměl vůbec. Tomík vysvětlil, že to jsou nějaké brigádnické tábory. Stejně to bylo ale všechno nějaké divné.

Dvanáctiletý Petr, mladý pionýr, už měl více o čem přemýšlet. Učebnice a rádio hlásily denně úspěchy lidově demokratického zřízení a brzký konec zahnívajících kapitalismu. Plnění a překračování úkolů pětiletky dělníky a zemědělci, inspirovanými úderníky, novátory, sovětskými stachanovci a kolchoznicemi, postupujícími podle moderních sovětských pracovních metod, bylo na denním pořádku a každý den přinášel nové a další důkazy o tom, že éra hojnosti se blíží a že doba, kdy bude pršet jen na povel komunistické strany, byla už téměř za rohem.

Jenže i dvanáctiletému Petrovi jaksi nesesedlo to, co denně slyšel, s tím, co denně viděl. Poručit větru se stále jaksi nedařilo, a tak ten vál pořád stejně a nevyzpytatelně, jak tomu bylo už miliony let před tím. Nejinak tomu bylo s deštěm. Ani ten nejevil sebemenší náznak poslušnosti.

Neustále vytrubované zvyšování životní úrovně pracujících lidí bylo zjevné z dlouhých front, které stály před místním řeznictvím už od čtyř hodin ráno, a skutečnost, že jednou malý Petr objížděl na kole v dešti „konzumy“ v okolí v neúspěšné snaze koupit

máslo, mu nasadila do hlavy malého broučka pochyb o slibované společnosti rovných v blahobytu budoucnosti.

Zjevně něco skřípalo. Vysněné kopce zmrzliny tak pomalu a jistě roztávaly v denní realitě chleba se sádlem či s turistickým salámem s cibulí a octem, a jestli toto mělo být důkazem, že se pracující lid blíží rapidně k éře rovnosti, pak to ale nebyl ten typ rovnosti, kteří soudruzi slibovali, ale zcela jiný typ. To, že nebylo ani maso, ani máslo, spíše nasvědčovalo tomu, že si budou všichni rovni tak, že budou svorně přežívat na chlebu se sádlem, turistickém salámu s cibulí a octem a bramborách - těch byl pořád ještě vcelku dostatek.

S tankem s rudou hvězdou se už Petr stejně mezitím tak nějak rozloučil, a tak se válečné hry v parku odehrávaly jen s pozůstatky výzbroje po Němcích, doplněné tu a tam novým nálezem někde ve stodole nebo pod střechou, třeba další německou helmou, patronaškou, zrezivělým těžkým kulometem, nalezeným na dně jámy pro led na spilce pivovaru, nebo hrcem plným ostrých nábojů do pušky a rozbušek, objeveným za trámem v podkroví dílny bývalého místního truhláře. Ty dobře bouchaly v ohni!

Opravdický bubínkový revolver měl ale jen Tomík. Ten mu Petr dost záviděl, ale on měl zase alespoň vzduchovku. Po bitvě si ve skrýši v křoví u zanedbaného rybníčka v parku bojovníci zakouřili lipy nebo globusky. Z kapes rodičů se často nepozorovaně vytratilo pár drobných, a když dali dohromady dvě koruny, vylosoval se někdo, kdo šel cigarety do konzumu koupit. Partyzáanky stály sice jen korunu šedesát, ale ty se fakt kouřit nedaly.

Zájem o příběhy mladých sovětských hrdinů vyprchal se čtením Tří mušketýrů, Hraběte Monte Christa, Bílého tesáka a potom, co přišly na řadu Rodokapsy s romantikou Divokého západu, respektive ještě jejich zbytky z doby před válkou, se ještě ke čtení před spaním přidal časopis Junák s Rychlými šípy, tu a tam objevený někde na půdě. To bylo čtení! Lepší než časopis Pionýr!

Ve třinácti přišla Strana s oznámením, že do té doby hodný strýček Stalin, velký vůdce bratrského sovětského lidu a věrný přítel lidu Československa, byl vlastně zloduch a renegát pěstující kult osobnosti, který se dopustil mnoha zločinů.

Zloducha už mezitím vystřídal nový vůdce bratrského sovětského lidu, soudruh Chruščov, velký agronomický mág, který sliboval, že přemění širošířé ukrajinské stepi v pšeničné lány, které budou plodit tolik pšenice, až se imperialisté budou divit. Skeptický pracující lid zajásal v naději, že jeho tvořivé úsilí bude konečně odměněno dostatkem potravin. Imperialisté se měli na co těšit.

Všeho byl najednou na Petra moc. Najednou to vše, co se o Stalini učil, nebyla pravda? A tak mu pak matka řekla všechno. O tom, že celý ten komunismus je blud a nesmysl, o tom, že kdo se proti tomu bludu postavil, byl uvězněn, o tom, že ti „nepřátelé našeho socialistického zřízení“ nejsou ve skutečnosti žádní nepřátelé, ale jen lidé, kteří chtějí, aby v zemi byla svoboda tak jako před válkou a lidé mohli říkat, co si myslí, a aby se nezavírali proto, že s režimem nesouhlasí. Také mu řekla, že v rádiu a ve škole lžou a že západ republiky osvobodila americká armáda. To už třináctiletý hoch pochopil, i když se ale pořád ještě divil. Pochopil ale až teď, proč jej maminka vždy zrazovala od toho, aby se kamarádil s kluky z komunistických rodin.

Bylo to v létě, když se jednou navečer vrátil z parku domů, kde v obýváku našel hosty. Byla to teta ze Staré Vsi s bratrancem a nějakým pánem, kterého nikdy předtím neviděl. Byl to urostlý, vysoký muž s kruhy pod očima a unaveným pohledem. Tmavohnědý oblek byl na pohled jaksi velký a staromódní. „Nazdar, kovboji, jsem tvůj strejda,“ uvítal ten pán Petra.

Až po návštěvě se dověděl příběh strýčka. Byl policejním důstojníkem, sportovec, a před válkou byl dokonce mistrem republiky v boxu, ve welterové váze. Po komunistickém převratu v r. 1948 začala strana čistit armádu a policii a zbavovala se „politicky nespolehlivých“ lidí. Strýc se brzy ocitl na seznamu také. Soudruzi jej odvedli k výslechu na základě nějakého smyšleného obvinění, kde by to možná nedopadlo pro něj tak špatně, kdyby ho nezačali mlátit. To si boxer nehodlal líbit a knokautem poslal jednoho soudruha k zemi. Ostatní estébáci ho pak domlátili do krve. Teď už měli důvod: útok na veřejného činitele a k tomu ještě velezrada. Dostal dvacet jedna let káznice spolu se ztrátou občanských práv.

„Dvacet jedna let za nic... a teď ho po jedenácti pustili na amnes-tii. Kurvy bolševické,“ uzavřel příběh otec.

Bylo to poprvé, co od táty uslyšel tak neslušné slovo, a bylo to tehdy, když už přestal být dítětem, před kterým se některé věci neříkají. Věděl, že důvěru, kterou v něj rodiče vložili, nemůže zklamat a že vše, co mu bylo řečeno o strýci a komunismu, musí držet v tajnosti, aby se rodiče nedostali do potíží. A bylo to tehdy, kdy mu došlo to, co stejně už jaksi vnímal předtím, totiž že jeho rodina je na špatné straně. Od té doby mu připadaly komunistické hesla a sliby nezajímavé.

V patnácti letech se hlásil na střední školu a tehdy sám na sobě poznal, co to znamená být na špatné straně ve společnosti rovných.

Končil základku a podal přihlášku na střední školu. Ve společnosti sociální rovnosti měli pochopitelně přednost ke studiím děti „dělnických kádrů“ a komunistů, ale inteligence, ke které patřil otec-doktor, byla až na druhé koleji, tedy pokud alespoň jeden rodič nebyl komunist. Už předtím měl Petrův starší bratr problém dostat se na střední školu, ale nakonec to otec, „díky známostem“, vyřešil a jeho starší syn se na studia dostal.

To ale nebyl případ Petra, jehož žádost o studium, podaná v březnu, byla školou zamítnuta pro „nadbytek uchazečů“, což byla běžná fráze pro odmítnutí žadatelů nesprávného třídního původu, tj. dětí z rodin bývalých živnostníků, sedláků, podnikatelů nebo věřících.

Ještě pár dní před začátkem nového školního roku nevěděli Petr ani rodiče, co bude dál. Zuřící otec už ale předtím zapnul všechny možné páky, až se přece jen usmálo štěstí a Petr se na poslední chvíli, kdy se uvolnilo místo po odmítnutí jiného, již přijatého žáka s nevhodným původem, na školu dostal.

Ačkoliv věděl, že odmítnutí bylo založeno na základě posudku na jeho rodiče vypracovaného soudruhy z národního výboru a posudku vypracovaného na něj soudruhem ředitelem základní školy, podrobnosti hodnocení se dověděl až o mnoho let později, když se jednou prohraboval v šuplíku s otcovými věcmi. Tam narazil na kopie, otec je zjevně nějak obstaral.

V jeho posudku měl z jakéhosi důvodu napsáno: „Nemá kladný poměr k manuální práci...“, v posudku otce bylo „... jeho poměr k dnešnímu zřízení je chladný“ a v posudku matky bylo uvedeno „... její poměr k dnešnímu zřízení je krajně nepřátelský“. S takový-

mi posudky byl zázrak, že se otci podařilo jej na školu vůbec dostat. V zemi, kde slovo „práce“ ve všech jeho možných mluvnických formách bylo tak posvátné jako krávy v Indii, znamenalo „nemít kladný poměr k práci“ pohrdání největším výdobytkem pracujícího lidu. To bylo hodně špatné.

Petr nikdy nepochopil, proč takový posudek dostal, ale asi neplnil Fučíkův odznak s nadšením, které by se od mladého pionýra očekávalo, nebo se na bramborové brigádě příliš ulejal.

Začátkem září se Petr posadil do lavic střední průmyslové školy v okresním městě. Nové prostředí, spolužáci, legrace i povinnosti – prostě začal nový život. Byl to čas dospívání! Koho by zajímala politika? Ta šla jen tak jako bokem. Jen maminka jej stále udržovala na té správné názorové vlně tím, že se s ním často podělila o to, co se dověděla na Hlasu Ameriky a co noviny pracujícímu lidu nesdělovaly, např., že potom, co se velký zemědělský odborník Chruščov nějak podivně vytratil z politické scény, zachraňovala imperialistická pšenice nakupovaná za zlato zoufalé sovětské budovatele vysněného komunistického Eldoráda.

Éra hojnosti byla stále na hony vzdálená a rodina taktak přežívala od výplaty k výplatě. Ale brzy se něco přece jenom začalo měnit. V obchodech se pomalu objevovalo více zboží a atmosféra ve společnosti se jako by začala probouzet z temnot předchozích let. Tu a tam někdo vyjel na Západ, aby pak přivezl zajímavé novinky o prosperujícím zahnívajícím kapitalismu.

I cenzura začala nějak polevovat. Začaly se objevovat knihy kritičtější k režimu, v kinech se dávaly častěji západní filmy. Dříve zakázaného a pokoutně přehrávaného Elvise Presleyho vystřídali Beatles, kteří se hráli běžně, nové hudební skupiny se rodily jako houby po dešti, i s anglickými názvy, což bylo do té doby nemyslitelné. Golden Kids, Rangers – a šťastná hudba šedesátých let zachvátila všechny mladé. V módě byly rifle, dlouhé vlasy a frčeli Beatles.

Svobodná Evropa odpověděla na novou atmosféru tříhodinovým hudebním pořadem vysílaným každý den od tří do šesti odpoledne. Ještě donedávna bylo vysílání rušeno, ale teď, kromě krátkých zpráv začátkem každé hodiny, soudruzi zřejmě šetřili energií a hu-

dební pořady přestali rušit. Přes noc se rozhlasová stanice stala tak populární jako do té doby Rádio Luxemburg.

Petr patřil k jádru třídy. Byli tam Kaštan, Sam, Loy, Kid, Harry, Kozel a všichni prožívali ten fantastický čas svých studentských dnů v uvolněné společenské atmosféře. Byl to čas pro tajné pokuřování o přestávkách na záchodě ve sklepě školních dílen, byl to čas pro dvě piva v Avionu po škole, byl to čas prvních lásek. Pro Petra to byla spolužačka Míla, platonická láska, která ale nikdy nepřerostla do hlubšího vztahu.

Byl to čas The Beatles, The Rolling Stones, The Beach Boys, The Seekers a každé ráno se ve třídě odehrávala diskuse o nových hitech a novinkách v pop music. V tom byl nejzasvěcenější Sam, pravidelný posluchač Svobodné Evropy. Ten měl dlouhé vlasy a vždy žhavé novinky.

Sam byl týpek. Členství v Československém svazu mládeže bylo více méně povinné, nicméně Sam jako jediný členem ČSM nebyl, protože „je to bolševická organizace“. Jeho averze vůči režimu světových zítřků pramenila z toho, že úřady odmítly proplatit dolarový šek jeho otci, který jej obdržel za práci v zajateckém táboře v USA po válce. Samův otec sloužil ve wehrmachtu.

Možná to, že pocházel ze smíšeného manželství, bylo důvodem jeho nekonečného zápasu s českou gramatikou a mladou učitelkou češtiny. A tak jednoho rána Sam veplul do třídy a suše prohlásil, že „... dnes ve druhé hudební hodině hraje Svobodná pro nás“.

Toho odpoledne seděla půlka třídy u rádií naladěných na Svobodnou Evropu, a když konečně Ludo Dvorský oznámil: „... a teraz hrajeme pre skupinu chlapcov, ktorí sa skrývajú pod značkou The Girraphe,“ vybuchli posluchači smíchy. Žirafa byla přezdívka učitelky češtiny.

V posledním roce školy už polevovala i cenzura a možnosti vycesťovat ven se ještě zvětšily. Téměř dvacetiletá izolace země od Západu končila a zprávy o perfektně fungujícím, zahrňvajícím kapitalistickém systému smutně kontrastovaly se stále více a více se vzdalujícími sny o mléce a strdím oplývajícími ráji společnosti rovných.

Ostatně, ty už stěží kdo bral vážně. Celé to minulé komunistické vymývání mozků se ukázalo zbytečné a komunismus a bratrský Sovětský svaz se staly pro ty, kdo měli vyrůst v mladé, oddané bu-

dovatele ráje pracujících, akorát terčem vtípů. V hodině občanské výchovy Sam rozesmál celou třídu vtípem o sovětském kolchozníkovi. Smáli se všichni, včetně učitelky, což by ještě před rokem bylo absolutně nemyslitelné.

Před maturitou se Petr přihlásil na vysokou školu. Součástí žádosti o studium byl stále ještě posudek, nicméně to byl posudek vedení školy a základní organizace Československého svazu mládeže. Tentokrát ale jeho osobní hodnocení byla ta poslední věc, která mohla ohrozit jeho přijetí na vysokou. Tentokrát si totiž posudek psal sám.

Předseda třídní organizace ČSM, na kterého hodil třídní učitel nepopulární záležitost vypracování osobního hodnocení, byl z toho úkolu akorát nešťastný a nevěděl, jak by si s ním měl poradit. Do přijetí nechtěně funkce předsedy jej stejně dotlačili spolužáci a teď ještě ke všemu měl na ně psát ty zatracené posudky.

Sam mu napomohl s revoluční myšlenkou. Prohlásil, že „... takový posudek je vážná věc, kterou by neměl psát kdejaký blbec, ale sám hodnocený“.

Převratný nápad se setkal s vřelou odezvou ze strany třídy a příští den pak předseda obdržel dvacet osm „posudků“. Samovi to trvalo o den déle.

Koncem čtvrtého ročníku se Petr zamiloval. Platonicky. Zdena chodila do prvního ročníku a zalíbila se mu od první chvíle, kdy ji ve škole potkal. Byla drobnější blondýnka s výrazně modrýma očima, s vážným, ale zároveň něžným pohledem a milým lehkým úsměvem, který jej vždy rozechřál, když se jejich pohledy ne náhodou setkaly. Ale zůstalo jen u pohledů. Konec školy se blížil, na sblížení už nezbyl čas a jeho život se stejně měl ubírat jiným směrem.

Odmaturoval s vyznamenáním a na vysokou jej přijali. Před ním byly tři měsíce prázdnin. Ty si spolu s Harrym zpříjemnil čundrem na Vranov a pak s Kozlem účastí na chmelové brigádě, na kterou odjeli spolu s prvními ročníky začátkem září. Tam se se Zdenou znovu setkal a tam dřívější pohledy proměnili do něžností. Tam si přál, aby brigáda nikdy neskončila.

Začátkem října nastoupil na studia na vysoké škole v Ostravě. Studijní režim byl náročný, čas bezstarostných dnů na střední ško-

le vystřídal čas přednášek a cvičení, a začátky byly tvrdé. Učil se, zvykal si na studentský život a na bydlení na koleji a ve víru nového života se Zdeně vzdaloval, až nakonec nechal krátký vztah vyhasnout do vzpomínek.

Na podzim šel k odvodu. Ani v nejmenším neměl ale v úmyslu stát na stráži míru v zelené uniformě a bránit výdobytky pracujícího lidu, a tak táta zase zapracoval, tentokrát na straně lékařských nálezu a zdravotních posudků. Výsledkem byla modrá knížka.

V čekárně před odvodovou komisí se seznámil se studentem, kterého si jeden mohl představit v uniformě obránce socialistické vlasti asi tak stejně dobře jako Johna Lennona. Vyzáblý, hubený dlouhán totiž vypadal jako jeho klon, včetně kulatých brýlí, a nic nemohlo být vzdálenější představě vojáka stojícího pevně na stráži míru než představa tohoto atleta v uniformě. I tomu se, sice napodruhé, zadařilo, a tak se oba mohli polaskat s povděkem s malou modrou průkazkou. Večer bylo u Zlatého lva co slavit.

První ročník prožil v euforii Pražského jara. To přišlo hned začátkem roku, kdy nejvyšší představitel bratrského lidu Sovětského svazu zaslal do Prahy srdečná blahopřání a ujištění, že bratrské, upřímné přátelství mezi bratrským Sovětským svazem a lidem ČSSR bude dále sílit a rozvíjet se.

Nový bratrský šéf bratrské československé strany, kterému blahopřání patřilo, do Moskvy poděkoval a povolil bratrskému lidu uzdu až na doraz. Pod heslem „Socialismus s lidskou tvář“ nechal obnovit svobodu slova a tisku a usiloval o nápravu deformací socialismu z minulosti a vytvoření nového modelu socialistické demokracie budoucnosti. To se ale nejvyššímu představiteli bratrského sovětského lidu pramálo zamlouvalo.

Knížní obchody a kina měly žně. Pultry se prohýbaly pod novými vydáními knih, které byly zakázané dvacet let, stejně tak jako pod novými tituly popisující deformace socialismu, včetně politických procesů a koncentráků. V kinech se hrály americké filmy.

Petr četl šokující dokumenty o zločinech režimu, který měl přinést národu štěstí a radost, a v jeho duši to vše jen dolilo až po okraj pohár nenávisti vůči komunismu a komunistům. Atmosféru svobody si vychutnával, to je pravda, ale jinak se nijak nezapojoval do podpory nové politiky reformované Strany tak jako ostatní studenti, jednodu-

še proto, že ti, kdo jeho zemi pořád vládli, byli stále jen komunisté. A to bylo málo.

První ročník absolvoval úspěšně a začátkem prázdnin mu zbývala jen jedna zkouška, aby postoupil do druhého ročníku. Prázdniny prožil na Hukvaldech, pak se začal nudit a domluvil se s Kozlem, že by mohli vyrazit na čundr. Stopem. Bylo to už v době, kdy se hodně mluvilo a spekulovalo o sovětské invazi. Prošli Sázavu, na Stvořidlech si u táboráku zazpívali Niagáru, Malou Japonečku a „Zas nám bude hej, přijdou hoši z júesej...“.

Hoši z júesej nikdy nedorazili, zato místo nich přišli hoši z júesesar. Už za týden poté, co se Petr vrátil z čundru a začal se připravovat na poslední zkoušku. Přijeli v hranatých železných maringotkách, jak zpíval jeden zpěvák v písni Bratříčku, zavírej vrátka.

A vrátka se začala skutečně zase zavírat. Nejdříve za těmi, kdo nečekali ani vteřinu a ať už z takových či onakých důvodů opustili nešťastnou zemi ve spěchu, možná navždy, a zavírala se před těmi, kteří ještě váhali anebo kteří odejít nikdy nehodlali a rozhodli se přežít v okupované zemi. O tom, že „dočasné“ umístění sovětských vojsk v zemi znamenalo ve skutečnosti „na věky“, pochyboval jen málokdo.

Petr to vše bral tak, že si to zavinili komunisté sami, ať si to tedy vylížou oni. Jenže mu nějak nedocházelo, že si to bude muset s nimi vylízat i celý národ včetně jeho samého.

V říjnu ve škole scházelo pár spolužáků, několik asistentů a jeden profesor. Ani spolupracovník táty, doktor, se už z dovolené nevrátil. Na koleji se dále studovalo, diskutovalo a u Lva se dále stále stejně pářilo.

Koncem školního roku už začalo v zemi přituhovat a nová kolaborantská vláda, dosazená bratrským představitelem bratrského lidu Sovětského svazu, vracela zemi zpět do pravěku padesátých let, proti kterým byla léta Petrových studií na střední škole procházkou růžovým sadem.

Na národ padl pesimismus ohledně budoucnosti země, hovořilo se také o připojení k Sovětskému svazu. StB likvidovala „revizionistické a anarchistické elementy zodpovědné za krizi 1968“, zavírala lidi, mnozí vysoce kvalifikovaní lidé, včetně univerzitních profe-

sorů, šli k lopatě. Jeden bývalý asistent z univerzity řídil tramvaj a pár studentů se muselo rozloučit se studiem. Invaze se přeměnila na „bratrskou pomoc“. Tehdy to Petrovi začalo docházet.

Škulina ve vrátkách se soustavně zmenšovala, ale pořád ještě existovala. Ještě pořád se autobusy vracely z různých „poznávacích“ zájezdů do Dánska, Francie a kdoví odkud, kam se ještě pracující stihli narychlo vypravit za „poznáváním“, poloprázdné, ještě pořád bylo možno vycestovat do Rakouska na základě pozvání.

V létě se Petr rozhodl nečekat už ani o den déle. Bylo to při návštěvě Prahy, kde se setkal s kamarádem Jindrou, který odmala trávil každé léto na Hukvaldech. Ten byl o pár let starší a právě měl, po ukončení vysoké školy, nastoupit vojenskou službu. Dohodli se, že odjedou spolu do Rakouska a pak uvidí, kam dál.

Táta měl ve Vídni nějakého starého známého a zařídil Petrovi pozvání. Ve skutečnosti to pozvání napsal on sám doma na psacím stroji, jménem toho známého, a to pak nechal Petrovi poslat někým, kdo jel do Vídně, z Rakouska. Na základě tohoto „pozvání“ se Petrovi ještě podařilo vyřídit si pas s výjezdním povolením do Rakouska.

Šok přišel s reakcí otce poté, kdy mu oznámil, že se už z Rakouska nevrátí. Místo toho, jak Petr čekal, že starý antikomunista záměr posvětit, láteřil táta, totálně vyvedený z míry, že celá věc je jen dobrodružství a ať si nejdříve dokončí školu a pak nad takovými věcmi uvažuje. Zaskočený Petr nechtěl otce zklamat a výjezdní vízum do Rakouska nechal propadnout.

Škola se překulila do dalšího ročníku. Rangers si museli změnit jméno na Plavci, Blue Effect na Modrý efekt a do Prahy skoro denně začaly příjíždět různé delegace z bratrského Sovětského svazu, jako Komsomol, Svaz sovětsko-československého přátelství, aby posílily věčné bratrství lidu Československa a Sovětského svazu.

Na vysokou školu, na Katedru vědeckého komunismu, přijeli bratrství lektori z bratrského Sovětského svazu, aby pomohli kolaborantské, bratrské straně navrátit bratrské studenty marxistické ideologii. Jejich nezajímavé marxistické přednášky se setkávaly ze strany otrávených, rozčarovaných studentů s chladem a návštěvností na úrovni minima nutného k obdržení zápočtu, a i tvrdošíjným

sovětským soudruhům lektorům muselo být nad slunce jasné, že s takovýmito zanícenými budovateli se bude vyspělá socialistická společnost budovat jen obtížně.

Už se totiž nemluvalo o neuskutečnitelné chiméře komunistického ráje společnosti rovných žijících v blahobytu, tomu by už snad ani nemluvně nevěřilo, ale o normalizaci, potření kontrarevoluce a vybudování vyspělé socialistické společnosti. Pracující se měli na co těšit. Vráťka mezitím zaklapla.

Petr už na koleji bydlel s Edem, s atletickým rekrutem s modrou knížkou. Po odvodu se začali stýkat, občas zašli do Lva nebo do Slovane, oba shledali, že mají hodně společného, a nakonec se rozhodli, že se ubytují dohromady. Vlastně byl jejich pokoj centrem, kde se scházeli ostatní z partičky studentů. Byl tam gramofon a desky, dalekohled, který sloužil k pozorování koček přicházejících od zastávky tramvaje ke kolejím, vždy humor a vždy o čem si povídat nebo někdo, z koho se dalo si utahovat: Zorba, Pěna, Chlap, Rivka, Blondýn, Havroš, Kšanda, Kajko, Alex. Taky se diskutovaly zprávy a novinky od emigrantů. Večer se šlo do Lvíka a návraty zpět na kolej byly často fyzicky dosti náročné.

Petr a Ed měli společné to, že oba pocházeli z rodin, jejichž názor na režim, ve kterém vládli komunisté, byl totožný. Společné měli to, že oba byli tedy antikomunisté, a společné měli i to, že oba si nechali jejich záměr emigrovat minulého léta rozmluvit. Rozdíl byl v tom, že zatímco Petrovi to rozmluvil jeho otec, Edymu to rozmluvila jeho sestra. Ten už byl v Anglii na letní brigádě a odtamtud se pak na naléhání sestry vrátil.

Teď ale oba litovali, že se nechali odradit, a oba se shodli na tom, že kdyby se naskytla ještě nějaká možnost utéct, ani jeden z nich by neváhal ani vteřinu. A oba lákala Kanada. Jenže hranice už byly pevně uzavřené.

Normalizace pokračovala neúprosně dál, v podobě dalších dvou studentů vyhozených za jejich předchozí angažovanost a v podobě ustavení nové centrální mládežnické organizace v sovětském stylu, Socialistického svazu mládeže. Ta měla nahradit dávno rozpadlý Československý svaz mládeže a jeho nástupce, Svaz vysokoškolského studentstva. Stranický příkaz založit pobočky organizace přišel i na fakulty vysokých škol.

Pár studentů-komunistů, kteří prošli stranickými čistkami bez úhony, se snažilo najít nějaké obětní beránky, studenty, kteří by se zavrženíhodného úkolu založit tuto organizaci na Petrově fakultě zhostili, ale jejich pokusy se setkaly jen s neskrývanou averzí a nezájmem. Nikdo nejevil zájem stát se členem této „kolaborantské“ organizace, natož aby ji ještě zakládal. Tedy skoro nikdo. Dva hlavní aktivisté se nakonec našli.

Zakládajícími členy „béčka Strany“ nebyl nikdo jiný než Ed a Petr. Edyho u Lva oslovil student pátého ročníku, který každý rok v létě strávil na výměnné studentské brigádě v zahraničí, samozřejmě na Západě, v rámci mezinárodní organizace IAESTE. Vik, student-komunista, ale pragmatik, jehož ztotožnění se s marxistickými ideály se omezovalo na několik standardních ideologických frází, měl s organizací zkušenosti z minulosti, kdy sám agendu výměnných studentských stáží na fakultě řídil, a teď měl také zájem o to, aby se po promoci mohl ještě jednou vypravit do Švédska a přivydělat si nějaké peníze.

Organizace IAESTE fungovala stále, byla centrálně řízena z Prahy, ale na školách mohla fungovat jen pod záštitou fakultní studentské organizace. Ta teď ale neexistovala. Pokud by existovala, bylo by možné na nadcházející burze zajistit pro fakultu několik výměnných stáží v cizině, včetně kapitalistické ciziny. Výměnný program byl atraktivní už jen z toho důvodu, že studenti si v kapitalistické cizině vydělali peníze a za ně si pak mohli třeba koupit ojeté auto a přivézt jej zpět do země bez cla. Pro Petra a Eda byla nějaká ojetina ta poslední věc, která by je motivovala k tomu, aby na sebe nechali pohlížet jako na kolaboranty. Pro ně toto byla jedinečná a vysněná šance zdrhnout.

Obsazení Fakultního výboru se dojednalo na pokoji, byli tam Zorba, Rivka, Alex, nalákání možností vycestovat, Petr jako vedoucí zahraniční sekce a Ed jako předseda. A když se tedy už organizace založila, tak se také mohly zase pořádat koležálesy a jiné sportovní akce.

Výbor dostal posvěcení Strany a děkana a fakulta mohla formálně ohlásit registraci pobočky nové organizace na Krajský výbor SSM a tím manifestovat aktivní a pozitivní podporu studentů politice Strany.

Výsledkem práce Petra pod vedením Vika bylo to, že nejdříve kontaktovali ředitele firem, kteří s výměnnou praxí měli už zkušenosti, a od nich pak dostali příslib, že poskytnou možnost letního zaměstnání pro zahraniční praktikanty. Na základě tohoto příslibu pak na jarní burze IASTE zajistili pro fakultu (tedy pro sebe) několik atraktivních stáží a také zájezdů do socialistických zemí za výhodnou cenu. Alokace poukazů mezi zakládající členy pak byla snadná. Edy a Petr „si obdrželi“ každý jeden poukaz na stáž u stavební firmy v Mnichově, Vik a Zorba Švédsko a zbytek dostal Jugoslávii a zájezdy do zemí tábora míru.

Protože Vik jim oběma jako komunista vlastně bezděky dělal křoví, nebyl problém od stranické organizace dostat souhlas k výjezdu na Západ, i když už tehdy nezvyklému, ke kterému už jen doplnil svůj podpis děkan.

I na pasovém oddělení se soudruzi divili, že něco takového jako mezinárodní studentské stáže na Západ ještě existují, ale souhlas Strany byl souhlas Strany, a tak měl Petr v ruce začátkem června pas i s výjezdní doložkou do Německé spolkové republiky, platnou od začátku července do konce srpna. Ed dostal svůj pas jen o pár dní později. Aby nebyli nápadní, složili si ještě během června pár zkoušek a připravovali se na to, že vyjedou hned ve středu prvního července. Začali si plánovat, že v Kanadě si založí bažantí farmu, s tím přišel Ed, a nekupovali si už nic nového na sebe s tím, že si vše pořídí „už tam“.

To „už tam“ se nikdy nekonalo. V červnu už Zorbovi odmítli vydat pas a těsně před koncem měsíce přišel Vik s oznámením, že výměnné studentské stáže na Západ byly zrušeny. Ke vrátkům se přidala i klec. Ta spadla s těžkým dopadem a s těžkým rozčarováním.

Brzy po tom se Petr a Ed stáhli ve svém působení v SSM do pasivity a oznámili rezignaci na své funkce v důsledku „vysokých studijních nároků závěrečné fáze studia“, a předali funkce do rukou soudruhů studentů, které již do čela organizace dosadila Strana. Oni dva už medvědí službu stejně vykonali.

Koncem studií měl krátký románek s nedostudovanou studentkou a ten skončil těhotenstvím a svatbou. Té nebyli rodiče vůbec nakloněni, protože snacha byla z komunistické rodiny, sice po srpno-

vé invazi již částečně vyléčené, a navíc neměla mladá rodina kde bydlet, takže zkušené rodiče viděli prognózu udržení manželského svazku do budoucna krajně pesimisticky. Ale poddali se a z vnuka se nakonec těšili.

Měli jako vždy, jak už rodiče zpravidla mívají, pravdu, a poté co Petr úspěšně promoval a nastoupil místo referenta u stavebního podniku, to šlo s jeho manželstvím od desíti pěti. I když se mu podařilo už za půl roku pořídit si malý podnikový byt, manželství velice brzy dospělo do stadia, kde už bylo náročné vůbec udržet i společné soužití pohromadě.

V nešťastném manželství, v normalizační buzeraci budování vyspělé socialistické společnosti, s „hnutím brigád socialistické práce“ v zaměstnání, se „školou socialistické práce“, s „konferencemi ROH“, s „odborářskými desetiminutovkami“, nástěnkami a výkazy plnění „socialistické soutěže“, strávil Petr neveselé, mizerné čtyři roky, než se rozvedl.

Celou tu dobu mu tu a tam přišla na mysl myšlenka na útek, ale klec byla příliš těsná. Šance prostě neexistovala, už jenom z toho důvodu, že kdyby přece jen nějaká malá možnost byla, potřeboval by k výjezdu i souhlas manželky. A ten by nikdy nedostal. Čím byl ale v manželství nešťastnější, tím více se znovu a znovu utvrzoval v tom, že jednoho dne stejně zmizí.

Při rozvodu se seznámil s mladým, začínajícím advokátem. S Karlosem si padli okamžitě do noty a hned od prvního setkání se začali intenzivně kamarádit.

Režim se rapidně přibližoval k nekvantifikovatelné metě vyspělé socialistické společnosti, což se odráželo mimo jiné i v podpoře mladým rodinám, kdy se např. některým žadatelům o státní byt podařilo získat jej už i za méně než deset let, takže o služby advokáta specializujícího se na rozvody byl mezi mladší částí populace dosti velký zájem, přičemž bylo nasnadě, že o služby svobodného advokáta atraktivního vzhledu měla zájem především ta ženská část.

Jako by chtěl dohnat vše, co zmeškal za ty roky promarněné v izolaci bezútešného manželství, Petr se opájel nabytou svobodou. „La dolce vita“ bylo heslo dne. Tedy „la dolce vita“ v mezích klece. Denně se s Karlosem scházeli po práci v baru Monika, odkud pak podnikali výjezdy Karlosovou starou škodovkou nebo výpravy

s různým tematickým zaměřením, včetně návštěv advokátových klientek. Byli neustále ve shonu, neustále se něco dělo a málo se spalo. Není divu, že párkrát usnul na páteční ranní odborářské desetiminutovce, aby se probudil do vlastního chrápání a do pobavených úsměvů spolupracovníků předstírajících, že pozorně naslouchají ideologickým tlachům nějakého soudruha v relaci vysílané podnikovým rozhlasem po drátě.

V bezstarostnosti sladkého života uběhl další rok a Petr se začal opětně vracet k myšlence útěku. Karlos měl vážnou známost, akce už nebyly tak časté, komunistické buzerace začínal mít plné zuby a navíc žil jako nuzák, protože plat se mu drasticky snížil o alimenty a vyšší daň z příjmu. Možná by se mu podařilo dostat povolení k vycestování, třeba do Jugoslávie, ale to by nesměl spát na odborářských desetiminutovkách, to bylo jasné.

Rozhodl se, že by bylo dobré se porozhlédnout po nějakém lépe placeném místě, kde by se také trochu srovnal ve svém postoji k budování vyspělé socialistické společnosti a koneckonců i ve svém životním stylu, čímž by se mu mohla otevřít cesta ke schválení jeho případné žádosti o dovolenou venku. Pak mu jednoho dne Karlos představil svoji novou klientku, studentku medicíny Lucii.